

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-5592-2801>DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-26-2024-2.71-80>

УКРАЇНСЬКІ ДЖАЗОВІ ПРОЄКТИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ У СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Боголюбов**Олексій Олегович**творчий аспірант кафедри історії
та теорії музики,Дніпровська академія музики,
м. Дніпроalekbogolyubov@gmail.com**Oleksii Bogoliubov**artistic postgraduate student of the
Department of History and Theory
of Music at the Dnipro Academy
of Music, Dniproalekbogolyubov@gmail.com

Анотація. Метою статті є дослідження умов і підходів до створення українських джазових проєктів, що інтегрують національні музичні традиції в сучасну джазову музику. У статті розглядаються різноманітні підходи до синтезу української музичної спадщини з джазовими стилями, аналізуються приклади успішних джазових проєктів, які сприяють збереженню та розвитку національної музичної спадщини в умовах глобалізації. Вивчення цих аспектів має продемонструвати, як джазова музика може стати ефективним засобом інтеграції української культури у світовий музичний процес.

У статті використовуються такі методи:

Системний — для упорядкування і класифікації творчих підходів до створення українських джазових проєктів.

Аналітичний — для здійснення аналізу наукової літератури і джерел за темою дослідження.

Музикознавчий аналіз — для вивчення композиторських технік, які використовуються в українських джазових проєктах.

Культурологічний — для дослідження ставлення глядачів та музикантів до використання українських мотивів та мови у джазовій музиці, виявлення проблем розвитку джазового мистецтва в Україні.

Теоретичного узагальнення — для підведення часткових та загальних підсумків дослідження.

Наукова новизна статті полягає в комплексному аналізі сучасних українських джазових проєктів, які поєднують традиційну українську музику та джазові стилі. Уперше запропоновано визначення поняття «український джаз», системно проаналізовано та класифіковано творчі підходи до створення українських джазових проєктів.

Ключові слова: український джаз, джазові проєкти, український музичний фольклор, джазове аранжування, сучасна музика, українська музична спадщина, джазова імпровізація.

Постановка проблеми. Розвиток джазового мистецтва в Україні має значні здобутки, але й чимало невирішених проблем. Відомі джазові музиканти у своїх інтерв'ю зауважують, що на українській джазовій сцені дуже слабо розвинена ніша аудиторії, джазового радіо, телебачення, арт-менеджменту, недостатньо представлені сучасні стилі джазової музики. Незважаючи на це, українські музиканти досягли значних резуль-

татів, створюючи музичні проекти та здійснюючи їхню промоцію як в Україні, так і за кордоном. Важливо актуалізувати та систематизувати досягнення джазу в Україні та особливу увагу приділити синтезу української музичної традиції з джазовими стилями.

Актуальність дослідження. Аналіз сучасного стану та умов для створення та розвитку джазової музики в Україні є актуальним питанням сучасного мистецтвознавства, зокрема її становлення, викликів та перспектив у контексті національної музичної культури, яка зумовлена необхідністю вивчення способів збереження національної музичної спадщини в умовах глобалізації.

Огляд літератури. З позиції історії українського джазу одним із найґрунтовніших досліджень стала дисертація «Джаз в українському музичному виконавстві на початку ХХІ століття» (Шуай, 2019), яка згодом стала основою монографії «Джаз як системне явище» (Шуай, & Лошков, 2019). Були проведені інтерв'ю з провідними сучасними українськими джазовими виконавцями, такими як Юрій Середін, Тамара Лукашева, Ілля Єресько, Ігор Закус та Костянтин Іоненко. За результатами цих інтерв'ю можна підсумувати основні проблеми та перспективи українського джазу. У статті «Джаз в Україні: музиканти та перспективи розвитку імпровізаційної музики» визначено чотири покоління українських джазових музикантів (Закус, & Постої, 2017, с. 565–568). У статті «Сучасний рівень осмислення українського джазу» аналізується стан українського джазового мистецтва на 2014 рік (Безпала, 2014, с. 339–346), тоді як у статті «Шлях розвитку вітчизняної джазології» відзначають зміни, що відбулися до 2018 року (Лігус, В. О. & Лігус, О. М., 2018, с. 660–663).

Важливі аспекти історії українського джазу висвітлюються також у статтях: «Стан, проблеми та перспективи розвитку естрадно-джазової освіти в Україні» (Рось, 2014), «Динаміка розвитку джазово-фестивального руху України Доби Державної Незалежності (1991–2012)» (Рось, 2017а), «Музичні клуби та розважальні заклади як чинник формування основ джазової культури суспільства» (Рось, 2017б) та «Класифікація українських джазових фестивальних акцій періоду незалежності (1991–2012)» (Рось, 2018).

В українській науковій літературі за темою ми натрапили на поняття «джазіну». Очевидно,

його походження пов'язане з книгою «Jazz: hot and hybrid», де цей «термін» використовується як жарг і взятий у лапки:

«У наш час вже ніхто не вірить, наприклад, що джаз є лише сатиричним викривленням музики європейського стилю. Колись безглузда практика «джазування класики» (пер. з англ. jazzing the classics), у якій джаз був своєрідною музичною карикатурою, надавала ідеї про те, що синкопи джазу мають переважно гумористичний характер, певну вагу. «Джазування класики» (пер. з англ. jazzing the classics) завжди сприйматиметься обізнаним слухачем як музичний несмак не через те, що це робить з класикою (яка добре це переносить), а через те, що це робить з самим джазом. Витягти невелику мелодію з витонченого каркасу симфонії та піддати її джазовим варіаціям — не є злочином. Але вдавати, що водночас ви «джазуєте» (пер. з англ. jazzing) (або в якийсь спосіб впливаєте на) саму симфонію, означає бути винним у дуже незрілому викривленні. Незважаючи на їхні мелодії, симфонії, сонати та фуги просто не піддаються джазуванню» (Sargeant, 1959 — переклад автора статті).

Проте наявні наукові праці, у який жаргівливий термін У. Сарджента постає як серйозний науковий концепт, який використовується в статтях і навіть дисертаційних дослідженнях. Не вважаємо за потрібне дискутувати з прибічниками такого підходу. Тому в нашій статті поняття «джазіну» не використовується.

Метою статті є дослідження умов та творчих підходів до створення сучасних українських джазових проектів, які зберігають, розвивають та інтегрують українські національні музичні традиції в джазову музику. Також продемонструвати, як джазова музика може стати ефективним засобом інтеграції української культури у світовий музичний контекст в умовах глобалізації.

Об'єктом дослідження є умови та специфіка створення сучасного українського джазового проекту.

Основний матеріал. Сучасний джазовий проект є складним і багатогранним явищем, яке вимагає інтеграції різних музичних традицій, стилів і культурних впливів. У контексті української му-

зичної культури створення сучасного джазового проєкту має особливе значення, оскільки відкриває нові можливості для розвитку національної музичної спадщини та її інтеграції у світовий музичний контекст. Джазова музика постійно еволюціонує, включаючи в себе елементи різних музичних традицій і культур. Українська музична культура зі своїми багатими фольклорними традиціями та потужною класичною школою має значний потенціал для створення оригінальних джазових проєктів.

Необхідно зосередитися на понятті «український джаз» та упорядкувати творчі підходи до його створення. Українським джазом може називатися музика за наявності одного з таких творчих підходів: виконання чи створення джазової музики українськими музикантами, музична інтерпретація українських об'єктів та образів через джазову «мову», джазове аранжування українських народних пісень, української поп-музики та класичної музики, поєднання українського народного співу, народних інструментів та української мови з джазовими стилями.

Одним з найпоширеніших способів створення сучасних українських джазових проєктів є *написання українськими композиторами та виконавцями оригінальної музики, яка включає джазові стилі, але не обов'язково базується на українських народних мотивах*. Такий підхід дозволяє українським виконавцям створювати оригінальні композиції, які поєднують елементи сучасних стилів з власним музичним баченням джазової музики. Наприклад, постбоп, що характеризується складними гармонічними структурами та вільною імпровізацією, дозволяє створювати музику з багатошаровими фактурами та глибокими емоціями. Стиль ф'южн, що поєднує елементи джазу з роком та електронною музикою, дає можливість komponувати музичні твори, що виходять за межі традиційних джазових форм. Використання сучасних джазових стилів допомагає інтегрувати в музику різні культурні впливи, створюючи композиції з універсальним звучанням, які можуть бути зрозумілі слухачам різних країн і культур.

Серед знакових альбомів джазової музики з таким підходом варто виділити кілька ключових робіт. Першим українським джазовим музикантом, хто записав свій альбом («Prayer for my father» 1995 р.) з американськими зірками (M. Brecker, R. Brecker, D. Libman), був Валерій Волков.

Наступним важливим у хронології був альбом «Brand New» (2005) другого складу гурту «Схід-Side» — легендарного колективу, який зробив значний внесок у розвиток стилю постбоп в Україні, у складі В. Шабалтас — гітара, Д. Александров — тенор-саксофон, І. Єресько (замінив О. Саранчіна) — рояль, орган, В. Корнієнко (замінив Д. Дудко) — контрабас, О. Лебеденко — ударні. Важливою персоною для становлення учасників гурту (крім Іллі Єреська) став піаніст С. П. Давидов, який з вересня по грудень 1991 року стажувався на джазовій кафедрі University of Cincinnati (USA) та в Харківському національному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського захистив дисертацію за темою «Фактурна організація джазового твору (на матеріалі фортепіанного мистецтва)» (Давидов, 2015).

Необхідно згадати й альбоми Іллі Єреська, серед яких особливу увагу привертають «Organizzmo» (2008), записаний разом із Сергієм Овсянніковим, а також альбоми, створені в межах його діяльності як лідера першої сальса-групи в Україні «Dislocados»: «La Salida» (2009), «Pasaporte Universal» (2011), «The Beginning» (2013), «Calle Victoria» (2015) та «La Evolución» (2022). Коментуючи потенційний шлях розвитку українського джазу, Ілля Єресько сказав:

«Перспективним вектором розвитку джазу вважаю його відкриття для різних стилів імпровізаційної музики: латинський, бразильський джаз, джаз рок, фрі джаз тощо. Цього реально не вистачає для диверсифікації нашого джазу» (Інтерв'ю з І. Єреськом, 2024).

Видавництвом «Tempora» був випущений джазовий альбом піаніста Олексія Боголюбова «My cool and crazy world» (2008). До нього увійшли 6 оригінальних композицій лідера альбому, одна — К. Іоненко, одна — С. Табунщика. Кожна композиція альбому виконувалася різним складом музикантів. Альбом був записаний з визнаними джазовими музикантами України: труба — Денніс Аду, Олексій Герман, альт-саксофон — Володимир Лебедев, гітара — Володимир Шабалтас, Володимир Вошколуп, Сергій Овсянніков, бас-гітара — Костянтин Іоненко, барабани — Сергій Табунщик, Алік Фантаєв, Олександр Муренко. Наступний студійний альбом оригінальних джазових композицій

«Trajectory of Mood» (2018) був записаний на берлінській студії Hansa Records у складі тріо з контрабасистом Олександром Ємцем та барабанщиком Аліком Фантаєвим.

У записі альбому Денніса Аду «Influences» (2016) взяли участь такі відомі музиканти, як Michael Dease (тромбон), Andrew Gould (альт-саксофон), Дмитро Александров (тенор і сопрано-саксофони), Павло Литвиненко (фортепіано), Linda May Oh (контрабас) та Mike Kam (контрабас). Запис і зведення альбому здійснено завдяки Paul Wycliffe на студії Skylinepro Studio.

У Японії та Іспанії були видані альбоми Deep Tone Project, такі як «Flow» (2014) і «Onward» (2016) за участі українських джазових музикантів: бас-гітариста Костянтина Іоненка, гітариста Олександра Павлова, саксофоніста Віктора Павелка та барабанщика Павла Галицького. Проблемаами розвитку джазового мистецтва в Україні Костянтин Іоненко називає таке:

«Відсутність джаз клубів/фестивалів для постійних виступів молодих виконавців, відсутність менеджерів/агенцій для підтримки джазових музикантів» (Інтерв'ю з К. Іоненком, 2024).

Успішній інтеграції українського джазу в європейський культурний простір сприяли такі альбоми:

– «Asylum Search» піаніста Юрія Середіна (2018), до складу якого увійшли барабанщик Нашіт Уейтс (Nasheet Waits), що є легендою сучасної імпровізаційної музики, та відомий голландський альт-саксофоніст Бен ван Гелдер (Ben van Gelder). Коментуючи методологію джазової освіти в Україні, Юрій Середін, який навчався в Джазовому Інституті Берліна, каже:

«Добре було б, якби музиканти засвоїли систему рутин, потрібних для покращення якості гри. Бо талантів багато, але вони стихійно, часто хаотично розвиваються, не знаючи, як вирішувати конкретні вузькі проблеми гри» (Інтерв'ю з Ю. Середіним, 2024).

– «Minimalist» трубача Якова Цвєтінського (2019), створений за участі піаніста Михайла Лишенка, контрабасистки Христини Кірік та барабанщика Дмитра Литвиненка.

– «Waves» (2023) зі словами вокалістки Лаури Марті разом з композиціями української піаністки Наталії Лебедевої та за участі контрабасиста Юрія Нацвлішвілі й барабанщика Дмитра Литвиненка, записаний на «Bauer Studio» Мюнхен (Німеччина).

Відзначимо в контексті джазових виконавсько-інтегративних практик альбом Данила Вінарікова «Dark Side Trio» (2020). Також він успішно захистив творчий мистецький проєкт під назвою «Джазові ансамблі від тріо до біг-бенду: досвід виконавських практик» (Вінаріков, 2024), за що був удостоєний наукового ступеня доктора мистецтва. Він став одним з перших українських джазових виконавців, які здобули науковий ступінь, що підтверджує його значний внесок у розвиток джазової музики та виконавства в Україні.

Твори відомого українського композитора й джазмена Олександра Саратського для фортепіано з симфонічним оркестром цікаві з позиції джазової композиції. Він писав партії для всіх оркестрових інструментів, окрім фортепіано, та імпровізував їх під час концертів.

Музична інтерпретація українських об'єктів та образів через джазову музику передбачає використання «джазової мови» для вираження суті й характеристики українських історико-культурних об'єктів, таких як архітектура, природні ландшафти та культурні символи. У цьому підході джазові прийоми, такі як імпровізація, складні гармонічні структури, ритмічні зміни та мелодичні елементи використовуються для створення музичних композицій, що виражають українську спадщину. Прикладом успішного застосування цього підходу є сольний джазовий альбом «Odessa» (2022) українського піаніста Вадима Неселовського, що викладає в бостонському Berklee School of Music. Авторські композиції, такі як «Odessa Railway Station», «Winter in Odessa», «Potemkin Stairs», «Acacia Trees», «Waltz of Odessa Conservatory», «Odessa 1941», «Jewish Dance» та «The Renaissance of Odessa», відзначаються виразною образністю та багатством джазових прийомів і стилів.

Інтеграція української національної традиції в джазову музику може бути досягнута через написання оригінальних композицій з використанням українських музичних мотивів. Використання в джазових композиціях протяжних діатонічних мелодій і мотивів, заснованих на системі гуцульського ладу, може створити нові можливості для

музичних експериментів та інтерпретацій, зберігаючи водночас зв'язок з етнічною традицією. Це вимагає глибокого розуміння як побудови українських мотивів, так і джазових технік. Гуцульський лад з його характерною звуковисотною структурою (підвищений четвертий та шостий щабель від мінорного ладу) є однією з найвідоміших особливостей народної музики України. Включення елементів гуцульського ладу в джазові гармонії та мелодії створює особливий фольклорний колорит, що відрізняє його від інших джазових форм. Прикладом успішного застосування цього підходу є проекти американського джазового саксофоніста українського походження, професора Данської консерваторії Марка Бернштейна (Mark «Kibrick» Bernstein). Зокрема, у його творі «Ukrainia» спостерігається синтез гуцульського ладу з модальною джазовою музикою.

Іншим прикладом є альбом «Sato» (2023), створений піаністом і композитором Усеїном Бекіровим, у якому він синтезує кримськотатарську народну музику з джазовим ф'южнмом із залученням таких музикантів світового рівня, як Randy Brecker, Mike Stern, Dennis Chambers, James Genus. У цьому ж році він захистив дисертацію на здобуття ступеня доктора філософії на тему «Кримськотатарський пісенний фольклор у академічній і джазовій композиторській практиці» (Бекіров, 2023).

Одним із найефективніших підходів до збереження та розвитку народної музичної спадщини в сучасному культурному контексті є *джазове аранжування українських народних пісень*. Цій темі присвячена дисертація «Джазова обробка народної пісні у творчості українських композиторів другої половини ХХ — початку ХХІ століття» (Соловйов, 2022). Український музичний фольклор з його багатим мелодичним матеріалом відкриває перед музикантами широкі можливості для експериментів і пошуків. Джазові техніки аранжування дозволяють переосмислити традиційні народні мелодії крізь призму сучасного джазу, надаючи їм нового, сучасного звучання, зберігаючи водночас їхню культурну значущість. Гармонізація українських народних мелодій у джазовому контексті використовує складні гармонічні прогресії, характерні для сучасного джазу. Це дозволяє зберегти мелодичну основу пісні, водночас додаючи їй нових відтінків і глибини. Імпровізація відіграє ключову роль у джазовому аранжуванні народних пісень, дозволя-

ючи музикантам вільно виражати свої ідеї та емоції, зберігаючи водночас зв'язок з національною музичною традицією. Це забезпечує збереження культурної спадщини, роблячи її більш доступною та зрозумілою для закордонної аудиторії.

Одним із перших прикладів успішного застосування цього підходу є творчість етно-джазової співачки Млади та її альбом «O vesna, vesna» (2005). Музичним продюсером альбому виступив український барабанщик С. Табунщик, аранжувальником — П. Шепета, а серед виконавців — В. Шабалтас, О. Саранчин, Р. Іванов, В. Іванов, Д. Дудко та інші. До альбому увійшли такі українські народні пісні, як «Їхав, їхав козак містом», «О весна, весна», «Сидить Млада за столичком», «Прилетіла Ластівочка», «Ой сосонка», «Крокове колесо». У цьому альбомі простежується вплив основної музичної тенденції того часу, зокрема творчості американського гітариста Пета Метіні.

2008 року гуртом SchockolaD+PL був випущений джазовий альбом «Number one» у складі: український барабанщик Ігор Гнидин, аргентинська співачка українського походження Дана Винницька, українська піаністка Анастасія Литвинюк, польський контрабасист Міхал Ярос та польський трубач Томаш Дабровський. Таким міжнародним складом було записано чотири композиції: «Вийди, вийди, Іванку», «Українська сюїта», «На 5», «Подоляночка». Коментуючи проблеми української джазової індустрії, Ігор Гнидин відзначив:

«Мала кількість аудиторії, яка б слухала джаз, мала кількість концертних місць, фестивалів та навчальних закладів для джазової музики, мала кількість студій звукозапису» (Інтерв'ю з І. Гнидиним, 2024).

Також у 2011 році був випущений альбом Юлії Роми за участю піаністки Наталії Лебедевої, бас-гітариста К. Іоненка та барабанщика А. Фантаєва під назвою «Радуйся», у якому здійснено аранжування українських колядок та щедрівок. До альбому увійшли такі твори, як «Добрий вечір тобі, пане господарю», «Ой сивая зозуленька», «Павочка ходить», «Ой, учора, ізвечора», «Зажурилась крутая гора», «Нова радість стала», «Щедрик», «Пролунав спів ангелів».

Етно-джазовий проект «Співанки» (2021) (Jazz Kolo) є студійним записом старовинних

українських народних пісень у аранжуванні Ігоря Закуса та оркестровці Ігоря Юзюка. У проєкті беруть участь провідні європейські та українські джазові музиканти: Шимон Міка (Польща), Енді Нінвалле (Нідерланди), Родіон Іванов, Артур Фролов та Олександр Павлов (Україна), українська народна співачка Іванка Червінська та симфонічний оркестр GosOrchestra під керівництвом Олександра Госачинського. Реалізація проєкту з використанням сучасних акустичних засобів, стилів та музичних технік розкрила нові грані краси та унікальності української народної музики, зробила її більш привабливою та актуальною для молодого покоління, вдихнула нове життя в народну музику та дозволила з гордістю виконувати її за межами України.

Коментуючи стан джазових медіа та аудиторії, завідувач кафедри джазу Київської академії музики ім. Р. М. Глієра та засновник проєкту Jazz Kolo Ігор Закус стверджує: «Дуже слабо розвинена ніша, особливо радіо, ТБ, менеджмент та споживач-слухач» (Інтерв'ю з І. Закусом, 2024).

У 2023 році було випущено альбом «ДНК» за участю відомих українських поп-виконавців, у якому представлені джазові аранжування українських народних пісень. Особливо цікавими стали джазові аранжування Дмитра Саратського для Злати Огнєвіч з піснею «Ой, я знаю, що гріх маю» та для «Жіночого кварталу» з піснею «Коломийка», а також аранжування Олексія Боголюбова для Макса Барських з композицією «Гиля, гиля, сірі гуси» та для Монатіка з піснею «Підманула, підвела».

Інтеграція української мови в джазову музику є перспективним, але складним завданням у контексті створення сучасного джазового проєкту. Українська мова з її багатими фонетичними особливостями відіграє важливу роль у формуванні культурної ідентичності країни, що є важливим аспектом інтеграції традицій країни у світовий музичний контекст. Використання української мови в цьому контексті підкреслює унікальність музичного матеріалу, робить його привабливим для слухачів з різним культурним бекграундом. Прикладом успішного застосування цього підходу є проєкт Юлії Роми «Цвіт» (2010), у якому співачка створює джазові композиції на основі авторської української поезії.

Водночас існують труднощі в поєднанні української та джазової музики. Одним з головних викликів є збереження природності мови, особли-

во тих, які мають свої специфічні вимоги до ритму та мелодії. Це вимагає від музикантів глибокого розуміння як мовних, так і музичних структур та вміння інтегрувати мову в музичний контекст. Прикладом успішної адаптації української мови до джазової музики є діяльність української групи Advantage Project, яка 2024 року виступала на джазових майданчиках Бельгії та Німеччини. Гурт (І. Дубенко, Я. Товарянський, О. Боголюбов) продемонстрував привабливість української мови в оригінальних джазових композиціях для європейської аудиторії, що підтверджує перспективність цього підходу для розвитку сучасної джазової музики.

Джазові аранжування української поп-музики допомагають поєднати комерційну привабливість з музичною складністю та інноваційністю. Включення джазових елементів до поп-музики сприяє її розвитку, збагачує музичну палітру, роблячи більш багатогранною та відкритою до різних музичних впливів.

Прикладом успішного використання цього підходу є джазове аранжування пісень української поп-виконавиці Злати Огнєвіч. Аранжування її пісень для біг-бенду виконав Валентин Корнієнко. У своїй дисертації на здобуття ступеня доктора філософії У. Бекіров присвятив цілий підрозділ темі «Джаз і фольклор у творчості Сусанни Джамаладінової (сценічне ім'я Джамала)» (Бекіров, 2023, с. 135–140). Крім того, 2024 року джазова співачка Тамара Лукашева, родом з Одеси, яка проживає в Кельні, випустила альбом «Аніма» в співпраці зі Львівським симфонічним оркестром «INSO». Для цього альбому вона самостійно створила аранжування, серед яких особливої уваги заслуговує її джазове аранжування української пісні «Києве мій». Використання джазових технік у поєднанні з характерними мелодичними структурами поп-музики у виконанні симфонічного оркестру дозволяє створювати нові інтерпретації відомих творів, надаючи їм нового звучання і відкриваючи нові можливості для виконання та інтерпретації. Серед недоліків джазової сцени в Україні Тамара Лукашева, яка закінчила Кельнський Hochschule fur Music und Tanz, відзначає такі:

«Недостатня кількість невеликих клубів, які не орієнтовані на прибуток, а є живою платформою для експериментів музикантів,

та нерозвинена культура слухання концертів» (Інтерв'ю з Тамарою Лукашевою, 2024).

Джазова обробка української класичної музики дає можливість по-новому поглянути на творчість українських композиторів у контексті сучасного джазу і відкриває нові можливості для творчих експериментів. Адаптація гармонічної та ритмічної структури класичного твору до джазового формату може додати нових звучань та глибини, зберігаючи водночас його мелодичну та тематичну основу. У статті «Джазове аранжування фортепіанної академічної музики» на прикладі Й. С. Баха та В. А. Моцарта розглянуто специфіку такого синтезу (Куришев, 2022, с. 50–61). Одним з результативних у цьому напрямку став проєкт «Jazz Kolo. Джазове прочитання української класики», у якому взяли участь провідні джазові піаністи України. Кожен з учасників створив та виконав власне аранжування українських класичних творів у супроводі бас-гітари Ігоря Закуса та барабанів Артура Фролова. Наприклад, І. Єресько аранжував і виконав «Українську поему» Є. Станковича, Р. Болатов — «Ноктюрн» М. Калачевського, О. Малишев — «Пісню» Л. Ревуцького, О. Боголюбов — «Мелодію» Б. Лятошинського, Н. Лебедева — «Елегію» І. Карабиця, А. Показ — «Сумний спів» М. Лисенка, а Р. Іванов — «Пісню без слів» С. Людкевича. Адаптація української класичної музики до джазу є важливим інструментом у створенні сучасних джазових проєктів, які поєднують традиційні та сучасні елементи і збагачують джазову традицію новими формами та відтінками.

Поєднання джазової музики з українським народним співом є потужним способом створення нових музичних форм, інтеграції різних музичних традицій та збереження культурної ідентичності в умовах глобалізації. Українські народні пісні з їхньою унікальною вокальною технікою можуть стати потужним джерелом натхнення для створення джазових композицій, що поєднують традиційні та сучасні елементи. Це поєднує використання різних вокальних технік, таких як білий спів, що характеризується чистим і сильним голосом, та тремоло, що додає мелодії певного емоційного забарвлення. Застосовуючи ці техніки з джазовими гармоніями та ритмами, можна створювати унікальні музичні артефакти, які зберігають автентичність народних пісень, але адаптуються до

сучасного музичного контексту. Яскравим прикладом використання цього підходу є етно-ф'южн колектив «ДомРа». Поєднання народного співу Насті Дружок із домрою Віктора Соломіна та джазовими аранжуваннями зробило цей колектив унікальним та привабливим для української аудиторії.

Залучення *українських народних інструментів* до джазової музики також є ефективним способом інтеграції національних музичних традицій у сучасний джазовий контекст. Цей підхід дозволяє збагачувати джазову музику специфічними тембрами і звуковими ефектами, властивими народним інструментам, таким як бандура, сопілка, цимбали, ліра та трембіта. Використання цих інструментів у джазовому ансамблі створює нові можливості для експериментів з тембровою палітрою, ритмічними структурами та імпровізацією. Інтеграція народних інструментів у джазовий ансамбль потребує адаптації їхньої специфічної акустики та виконання до вимог джазової музики. Наприклад, бандура з її багатими гармонічними можливостями може виконувати функції акомпанементу, створюючи унікальний тембровий фон для джазових солістів. Сопілка зі своєю яскравою і дзвінкою тембровою палітрою може бути сольюючим інструментом у джазових композиціях, додаючи їм характерного національного колориту. Важливим аспектом цього підходу є збереження характерних особливостей народних інструментів, водночас адаптуючи їх до джазових форм. Це дозволяє створювати нові музичні композиції, що поєднують традиційні елементи народної музики з сучасними джазовими техніками.

Висновки. Дослідження джазової музики в Україні, представлене в цій статті, висвітлює кілька важливих аспектів, що впливають на розвиток цього виду музичного мистецтва в українському культурному контексті.

Український джаз має потенціал для розвитку через інтеграцію з народними музичними традиціями. Використання українських мотивів, народних інструментів та української мови в джазових композиціях може допомогти зберегти етнічну ідентичність і водночас адаптуватися до сучасних музичних тенденцій. Це дозволяє створювати унікальні композиції, зрозумілі та цікаві не тільки українській публіці, але й слухачам по всьому світу.

Особливо зацентровано на значенні джазового аранжування українських народних пісень, поп-музики та класичних творів. Це не тільки зберігає та

популяризує українську культурну спадщину, але й надає можливість для музикантів експериментувати та впроваджувати інновації в межах джазового жанру. Такі проекти, як Skhid-side, Jazz Kolo, Deep Tone project, Advantage Project, Dislocados, SchockolaD тощо демонструють, що український джаз може бути потужним засобом для комунікації між культурами та популяризації української музики на міжнародній арені. Це може стати важливим фактором збереження культурної спадщини та водночас входження українського джазу у світовий музичний контекст.

Перспективи дослідження цієї теми містять декілька важливих напрямків. Необхідно здійснити:

- більш глибоке вивчення різних підходів до інтеграції українських музичних традицій у джазову музику. Це включає дослідження нових стилістичних комбінацій та створення інноваційних музичних форм на основі народних, класичних та сучасних мотивів;

- аналіз сприйняття українських джазових проєктів на міжнародному рівні та виявлення чинників, що сприяють або перешкоджають їхньому поширенню за межами України;

- вивчення ролі джазової освіти в Україні та її впливу на розвиток музикантів, здатних інтегрувати музичні елементи своєї країни у світовий джазовий контекст. Це включатиме розробку рекомендацій щодо вдосконалення джазової освіти з метою підготовки музикантів з глибоким знанням музичної спадщини своєї країни;

- опис використання потенціалу українських народних інструментів у джазовій музиці та розробку нових технік для створення унікальних тональних та ритмічних комбінацій;

- дослідження специфічних методів імпровізації, що поєднують українські музичні традиції з джазовими стилями, та їхнього впливу на розвиток сучасного джазу в Україні;

- вивчення впливу процесу глобалізації впливає на збереження та розвиток національної ідентичності в українському джазі;

- розробку стратегії збереження національної ідентичності в контексті глобальних культурних змін.

Усі ці напрямки можуть сприяти кращому розумінню і розвитку української джазової музики та її інтеграції у світовий музичний контекст.

Література:

- Безпала, С. С. (2014). Сучасний рівень осмислення українського джазу. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*, (33), с. 339–346.
- Бекіров, У. Р. (2023). *Кримськотатарський пісенний фольклор в академічній джазовій композиторській практиці*. Докторська дисертація. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ.
- Вінаріков, Д. С. (2024). *Джазові ансамблі від тріо до біг-бенду: досвід виконавських практик* (наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту). Дніпровська академія музики. Дніпро.
- Давидов, С. П. (2015). *Фактурна організація джазового твору (на матеріалі фортепіанного мистецтва)*. Дисертація кандидата наук: 17.00.03. Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків. 200 с.
- Закус, І. М., & Постой, Г. Г. (2017). Джаз в Україні: музиканти та перспективи розвитку імпровізаційної музики. *Молодий вчений*, 11(51), с. 565–568.
- Інтерв'ю з Ігорем Гнидиним (24.08.2024). *Особистий архів О. Боголюбова*.
- Інтерв'ю з Ігорем Закусом (22.08.2024). *Особистий архів О. Боголюбова*.
- Інтерв'ю з Іллею Єреськом (22.08.2024). *Особистий архів О. Боголюбова*.
- Інтерв'ю з Константином Іоненко (1.09.2024). *Особистий архів О. Боголюбова*.
- Інтерв'ю з Тамарою Лукашевою (27.08.2024). *Особистий архів О. Боголюбова*.
- Інтерв'ю з Юрієм Середнім (21.08.2024). *Особистий архів О. Боголюбова*.
- Куришев, Є. В. (2022). Джазове аранжування фортепіанної академічної музики. *Арт-платформа*, 5(1), с. 50–61.

DOI: <https://doi.org/10.51209/platform.1.5.2022.50-64>

- Лігус, В.О., & Лігус, О.М. (2018). Шляхи розвитку вітчизняної джазології. *Молодий вчений*, 1(2), с. 660–663.
- Рось, З. П. (2014). Стан, проблеми та перспективи розвитку естрадно-джазової освіти в Україні. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*, 28–29 (2), с. 124–130.
- Рось, З. П. (2017а). Динаміка розвитку джазово-фестивального руху в Україні Доби Державної Незалежності (1991–2012 рр.). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*, (25), с. 167–172.
- Рось, З. П. (2017б). Музичні клуби та розважальні заклади як чинник формування основ джазової культури суспільства. *Вісник Прикарпатського національного університету. Мистецтвознавство*, (36), с. 32–39.
- Рось, З. П. (2018). Класифікація українських джазових фестивальних акцій періоду незалежності (1991–2012 рр.). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, (4), с. 326–331. **DOI:** <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2018.153114>
- Соловйов, А. М. (2022). *Джазова обробка народної пісні у творчості українських композиторів другої половини ХХ — початку ХХІ століття*. Докторська дисертація. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми.
- Шуай, Л. (2019). *Джаз в українському музичному виконавстві початку ХХІ століття*. Кандидатська дисертація. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми.
- Шуай, Л., & Лошков, Ю. (2019). *Джаз як системне явище* (монографія). Харківська державна академія культури. Харків.
- Jazz Kolo. Retrieved from <https://jazz-kolo.com.ua>
- Sargeant, W. (1959). *Jazz: hot and hybrid*. London: The Jazz Book Club.

References:

- Bekirov, U. (2023). *Krymskotatarskyi pisennyi folklor v akademichnii dzhazovii kompozytorskii praktytsi [Crimean Tatar Song Folklore in Academic and Jazz Composer Practice]*. Ph.D. thesis. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts. Kyiv. (in Ukrainian)
- Bespala, S. (2014). Suchasnyi riven osmyslennia ukrainskoho dzhazu [Current level of comprehension of Ukrainian jazz]. *Topical problems of History, Theory and Practice of Artistic Culture*, (33), 339–346. (in Ukrainian)
- Davydov, S. P. (2015). *Fakturna orhanizatsiia dzhazovoho tvoru (na materialy fortepiannoho mystetstva) [Textural organization of a jazz piece (based on piano art)]*. Ph.D. dissertation: 17.00.03. Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky. Kharkiv. 200 p. (in Ukrainian)
- Interview with Igor Hnydyn (24.08.2024). *Personal archive of O. Bogolyubov*. (in Ukrainian)
- Interview with Igor Zakus. (22.08.2024). *Personal archive of O. Bogolyubov*. (in Ukrainian)
- Interview with Ilya Yeresko. (22.08.2024). *Personal archive of O. Bogolyubov*. (in Ukrainian)
- Interview with Konstantin Ionenko. (1.09.2024). *Personal archive of O. Bogolyubov*. (in Ukrainian)
- Interview with Tamara Lukasheva. (27.08.2024). *Personal archive of O. Bogolyubov*. (in Ukrainian)
- Interview with Yuriy Seredin. (21.08.2024). *Personal archive of O. Bogolyubov*. (in Ukrainian)
- Jazz Kolo. (No date). Retrieved from <https://jazz-kolo.com.ua>
- Kuryshch, E. (2022). Dzhazove aranzhuvannia fortepiannoi akademichnoi muzyky [Jazz arranging of piano academic music]. *Art-platform*, 5(1), 50–61. (in Ukrainian) **DOI:** <https://doi.org/10.51209/platform.1.5.2022.50-64>
- Lihus, V. O., & Lihus, O. M. (2018). Shliakhy rozvytku vitchyznianoï dzhazolohii [The ways of the Ukrainian jazzology development]. *Young Scientist*, 1(2), pp. 660–663. (in Ukrainian)
- Ros, Z. (2014). Stan, problemy ta perspektyvy rozvytku estradno-dzhazovoi osvity v Ukraini [Status, problems and prospects for the development of pop and jazz education in Ukraine]. *Newsletter of Precarpathian University. Art studies*. 28–29 (2), pp. 124–130. (in Ukrainian)
- Ros, Z. (2017а). Dynamika rozvytku dzhazovo-festyvalnoho rukhu v Ukraini Doby Derzhavnoi Nezalezhnosti (1991–2012) [The dynamics of the development of the jazz festival movement in Ukraine during the period of Independence (1991–2012)]. *Ukrainian culture: the past, modern ways of development*, (25), pp. 167–172. (in Ukrainian)

- Ros, Z. (2017b). Muzychni kluby ta rozvazhalni zaklady yak chynnyk formuvannia osnov dzhazovoi kultury suspilstva [Music clubs and entertainment establishments as one of the factors of the formation of the foundation of jazov culture of society]. *Newsletter Precarpathian University. Art studies*, (36), pp. 32–39. (in Ukrainian)
- Ros, Z. (2018). Klasyfikatsiia ukrainskykh dzhazovykh festyvalnykh aktsii periodu nezalezhnosti (1991–2012) [Classification of Ukrainian jazz festival events in the period of Independence (1991–2012)]. *National academy of culture and arts management herald*, (4). 326–331. (in Ukrainian) DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2018.153114>
- Sargeant, W. (1959). *Jazz: hot and hybrid*. London: The Jazz Book Club.
- Shuai, L. (2019). *Dzhaz v ukrainskomu muzychnomu vykonavstvi pochatku dvadtsiat pershogo stolittia* [Jazz in the Ukrainian Musical Performance in the early 21st century]. Ph.D. thesis. Kharkiv State Academy of Culture. Sumy A. S. Makarenko State Pedagogical University. Sumy. (in Ukrainian)
- Shuai, L., & Loshkov, Yu. (2019). *Dzhaz yak systemne yavyshe (monohrafiia)* [Jazz as a Systemic Phenomenon (monograph)]. Kharkiv State Academy of Culture. Kharkiv. (in Ukrainian)
- Soloviov, A. (2022) *Dzhazova obrobka narodnoi pisni u tvorchosti ukrainskykh kompozytoriv druhoi polovyny dvadtsiatogo — pochatku dvadtsiatpershogo stolittia* [Jazz arrangements of folk songs in the work of Ukrainian composers of the second half of the 20th — beginning of the 21st century]. Ph. D. dissertation. Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko. Sumy. (in Ukrainian)
- Vinarikov, D. (2024). Dzhazovi ansambli vid trio do bih-bendu: dosvid vykonavskykh praktyk (naukove obgruntuvannia tvorchoho mystetskoho proiektu) [Jazz bands such as trio or big band: experience of performing (Scientific Rationale for a Creative Art Project)]. Dnipro Academy of Music. Dnipro. (in Ukrainian)
- Zakus, I., & Postoi, H. (2017). Dzhaz v Ukraini: muzykanty ta perspektyvy rozvytku improvizatsiinoi muzyky [Jazz in Ukraine: Musicians and Prospects For The Development Of Improvisational Music]. *Young Scientist*, 11(51), 565–568. (in Ukrainian)

Oleksii Bogoliubov.

Ukrainian jazz projects of the early 21st century in global integration processes

Abstract. The purpose of the article is to explore the conditions and approaches for creating Ukrainian jazz projects that integrate national musical traditions into contemporary jazz music. The article examines various approaches to synthesizing Ukrainian musical heritage with jazz styles and analyzes examples of successful jazz projects that contribute to the preservation and development of national musical heritage in the context of globalization. Studying these aspects aims to demonstrate how jazz music can become an effective means of integrating Ukrainian culture into the global music process. The methods of the research are systematic for organizing and classifying creative approaches to the creation of Ukrainian jazz projects; analytical for analyzing scientific literature and sources on the research topic, musicological analysis — for studying compositional techniques used in Ukrainian jazz projects; cultural — for researching the attitudes of audiences and musicians toward the use of Ukrainian motifs and language in jazz music, identifying issues in the development of jazz art in Ukraine; theoretical generalization for drawing specific and general conclusions from the research.

Keywords: Ukrainian jazz, jazz projects, Ukrainian musical folklore, jazz arrangement, contemporary music, Ukrainian musical heritage, jazz improvisation.